

Forslag

til

Lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Dagpengeydelsens varighed).

Fremsat den 15. november 1977 af *arbejdsministeren*.

§ 1.

I lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 455 af 1. september 1977, foretages følgende ændringer:

1. I § 55 a, stk. 1 og 2, ændres „1. januar 1978“ til: „1. januar 1981“.

2. I § 55 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

„Stk. 3. Medlemmer, der i medfør af bestemmelserne i stk. 1 og 2 ville miste retten til dagpenge i 1978, bevarer dog retten til 1. januar 1979.“

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. januar 1978.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lov nr. 114 af 24. marts 1970 om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Folketings-tidende 1969-70, FF. sp. 3233, 3605, 4342 og 4473; tillæg A, sp. 2369; tillæg B, sp. 673; tillæg C, sp. 321) er senest bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 455 af 1. september 1977.

I.

Som nævnt i statsministerens redegørelse ved folketingets åbning finder regeringen det i den nuværende beskæftigelsessituation nødvendigt at opretholde den udvidelse af retten til dagpenge, som blev gennemført som en midlertidig ordning i 1976. Ifølge denne bestemmelse (arbejdsløshedslovens § 55 a) er retten til dagpenge i tiden indtil 1. januar 1978 betinget af, at medlemmet har haft arbejde i mindst 26 uger inden for de sidste 4 år. Denne ordning foreslås forlænget i den periode, som dækkes af

Lovforslag. Folketingsåret 1977-78.

Arbejdsmin. 2. kt. j. nr. 1977-71-11.

regeringens beskæftigelsesplan, d. v. s. indtil 1. januar 1981.

Som også nævnt i redegørelsen er det regeringens hensigt først og fremmest at søge de langvarigt lediges problemer løst gennem en aktiv beskæftigelsespolitik og øgede uddannelses tilbud. Den nødvendige planlægnings- og indkøringsperiode bevirker imidlertid, at disse tilbud først kan være fuldt etableret i løbet af 1978. Også den forventede efterlønsordning vil først kunne træde i kraft i løbet af næste år. Det foreslås derfor, at der sikres de langtidsledige, der ellers ville falde for 26-ugersreglen i 1978, fortsat ret til dagpenge indtil 1. januar 1979.

Om de økonomiske konsekvenser af lovforslaget henvises til afsnit III.

II.

De beskæftigelses- og uddannelsesforanstaltninger, som regeringen nu vil iværksætte, er en fortsættelse

F. t. l. vedr. arbejdsformidling m. v.

og udbygning af den indsats, som allerede igennem nogen tid har været gjort imod arbejdsløsheden.

Der har, siden man i efteråret 1974 måtte erkende, at landet var ved at få et arbejdsløshedsproblem, løbende været afsat ekstrabevillinger til iværksættelse af foranstaltninger mod arbejdsløsheden.

For de unge arbejdsløse har disse bevillinger givet sig udslag i iværksættelse af en række uddannelses- og beskæftigelsesmæssige foranstaltninger under henholdsvis undervisningsministeriets og arbejdsministeriets områder. For de voksne arbejdsløse har indsatsen især gået på en forøgelse af kapaciteten inden for arbejdsmarkedsuddannelserne og en forøgelse af bevillingerne til iværksættelse af beskæftigelsesarbejder i medfør af § 97 A i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring.

Regeringen har gennem beskæftigelsesplan 2, der blev gennemført ved augustsamlingen 1977, åbnet mulighed for, at de særlige foranstaltninger for unge arbejdsløse kan fortsætte og nye aktiviteter igangsættes. Der kan her nævnes øgede bevillinger til erhvervsintroducerende kurser for unge (EIFU) og beskæftigelsesarbejder, samt bevillinger til forskellige uddannelsesaktiviteter under undervisningsministeriets område.

Dertil kommer oprettelsen af et beskæftigelsessekretariat i arbejdsministeriet med sigte også på problemerne for langtidsledige, unge og kvinder. I tilslutning til sekretariatet vil der blive etableret et rådgivende organ med repræsentation fra kommunerne, implicerede ministerier og organisationer, hvis opgave vil blive at yde vejledning til kommunerne i forbindelse med de kommunale ungdomsaktiviteter samt vurdere effekten af den samlede indsats, der fra forskellig side gøres for at imødegå arbejdsløsheden, og eventuelt komme med forslag til nye aktiviteter.

Ifølge lov nr. 488 af 14. september 1977 om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner skal disse kommuner på årsbasis afholde ca. 305 mill. kr. til ekstraordinære foranstaltninger til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. De kommunale beskæftigelsesmidler kan f. eks. anvendes til enkeltkurser ved gymnasier og HF, til lære- og praktikpladser i offentlige institutioner og til beskæftigelsesprojekter, som også kan inddrage mere utraditionelle områder som genbrug o. lign.

Da det er af afgørende betydning, at der gøres en ekstraordinær indsats for, at unge ledige ikke mister tilknytningen til arbejdsmarkedet, er der givet kommuner og amtskommuner adgang til at yde tilskud til private virksomheder til ansættelse af unge under 25 år. Særligt gælder, at unge lang-

varigt ledige — det er unge, som har været ledige i et år inden for de sidste 15 måneder — skal have deres forhold taget op til nærmere undersøgelse af arbejdsformidlingen i samarbejde med den sociale forvaltning, og i den forbindelse have et tilbud om beskæftigelse eller uddannelse i en vis periode. En anden mulighed for beskæftigelse af unge er at lade dem komme ind som vikarer for ansatte, der deltag i uddannelse.

Løntilskuddet ydes med 10 kr. pr. arbejdstime, og det er — bortset fra vikarordninger — en forudsætning, at antallet af stillinger i den enkelte virksomhed forøges.

Der kan endvidere ydes et tilskud på op til 15.000 kr. til virksomheder, der opretter ekstraordinære lære- og praktikpladser.

Udover disse særlige foranstaltninger for unge har beskæftigelsesplanen givet mulighed for opretholdelse af det forhøjede aktivitetsniveau for arbejdsmarkedsuddannelserne og beskæftigelsesarbejderne samtidig med, at man har fået mulighed for at iværksætte en række nye foranstaltninger til bekæmpelse af arbejdsløsheden. Der kan her nævnes nye kurser for langtidsledige (personer, der har haft mere end 200 ledighedsdage inden for det sidste år) og erhvervsinformerende kurser for kvinder.

Hertil kommer en forbedring af arbejdsformidlingens mulighed for at yde bistand til ledige gennem en forøgelse af personalet, til ansættelse af arbejdskonsulenter og arbejdsformidlere med særlig henblik på opsøgende arbejde i virksomhederne, således at arbejdsformidlingen sættes i stand til at yde bedre service over for arbejdssøgende og arbejdsgivere. Der vil herudover kunne ansættes konsulenter med specielt henblik på de langvarigt lediges og kvindernes placering på arbejdsmarkedet, og endelig ansættes flere erhvervsvejledere.

Bestræbelserne for placering af ledige på arbejdsmarkedet vil også blive søgt styrket gennem inddragning af arbejdsløshedskasserne og dermed de faglige organisationer i formidlingsarbejdet. Forslag herom fra et nedsat udvalg vil blive inddraget i overvejelserne.

Regeringen ønsker nu — med det hovedformål at modvirke følgerne af ledighed for den enkelte og for samfundet — at udbygge disse foranstaltninger yderligere med særligt henblik på de langtidsledige. Hovedelementerne i denne indsats er uddannelse, beskæftigelsesforanstaltninger og yderligere intensiveret arbejdsformidling.

Foranstaltningerne skal begynde hurtigst muligt efter ledighedens indtræden og skal i princippet være et tilbud til alle ledige. I begyndelsen vil det dog være rimeligt at give fortrinset til personer, der

har været ledige meget længe. Det må også forventes, at der kan blive længere ventetid for visse grupper af ledige, nemlig for dem der falder uden for de eksisterende arbejdsmarkedsuddannelser, og hvor der ikke er tradition for beskæftigelsesarbejde m. v.

Uddannelsen inden for arbejdsministeriets område vil ske efter de retningslinier for kurser for langtidsledige, som i øjeblikket er under udarbejdelse i direktoratet for arbejdsmarkedsuddannelserne. Disse kurser vil starte lige efter nytår i den mindre målestok, som var forudsat, da planlægningen begyndte. Et større program vil først kunne starte efter sommerferien.

Undervisningsministeriet har påbegyndt overvejelserne om uddannelsesprojekter på de områder, som ikke dækkes af arbejdsmarkedsuddannelserne.

Beskæftigelsesarbejder udgør en vigtig del af den samlede indsats, fordi de kan give den tilvænnning til en praktisk arbejdsituation, som er væsentlig ved senere placering i arbejde. Der vil blive gjort forsøg på at udvide det traditionelle område for beskæftigelsesarbejder, således at så mange som muligt kan få denne mulighed. Beskæftigelsesarbejde kan iværksættes nogle måneder efter tilsagn om bevilling.

Arbejdsformidling (erhvervsvejledning) vil indgå i de kurser, som iværksættes. Formidlingen kommer imidlertid ind allerede ved valget af foranstaltning (uddannelse/beskæftigelsesarbejde o.s.v.), og den kontakt, der skabes herved, fastholdes under hele forløbet med henblik på en særdeles aktiv, individualiseret indsats for at skaffe arbejde. Formidlingsindsatsen vil kunne iværksættes, så snart behovet er til stede; dog uden forøget personale kun — efter beslutning herom — på bekostning af andre opgaver på AF-kontorerne.

De nævnte hovedelementer indgår i et samspil, således at der kan bygges forskellige forløb op for de ledige. Det kan f.eks. tænkes, at et kursus efterfølges af beskæftigelsesarbejde, eller af anden uddannelse som f.eks. et almindeligt specialarbejderkursus. Andre ledige vil måske ikke have behov for uddannelsen men kan gå direkte på beskæftigelsesarbejde eller lignende.

Et andet middel til at lette genplacering på arbejdsmarkedet kan være *løntilskud*. Løntilskud vil imidlertid kun være formålstjenligt under forudsætning af en nettoforøgelse af arbejdspladser og vil kun blive indført efter indgående forhandling med arbejdsmarkedets organisationer. For så vidt der foreligger erfaringer fra løntilskud af de kommunale midler til beskæftigelse af unge, vil disse kunne indgå i overvejelserne.

Dagpengeberettigede ledige vil kunne bevare dagpengene under uddannelser af den art, der specielt påtænkes iværksat for langtidsledige. Hjælp fra bistandskontoret vil ligeledes kunne bevares. For beskæftigelsesarbejder, specialarbejderkurser m.v. gælder de sædvanlige regler.

Udvalget vedrørende fordeling af den eksisterende arbejdsmængde, med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, sigter mod afgivelse af en delbetænkning om efterløn 1. marts 1978.

Regeringen finder, at en efterlønsordning bør opbygges i tilknytning til arbejdsløshedsforsikringen, og det må derfor påregnes, at spørgsmålet om dagpengeret, derunder den tidsmæssige betingelse, vil kunne tages op til overvejelse for personer, som vil have mulighed for at blive omfattet af efterlønsordningen.

Det er regeringens opfattelse, at der, når først de mange foranstaltninger, der er nævnt her, er blevet rigtigt etableret, vil være skabt et apparat, der — forudsat at den enkelte ledige er indstillet på at gøre positiv brug af det — vil betyde en væsentlig styrkelse af de lediges muligheder for igen at få tilknytning til arbejdsmarkedet.

III.

De økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

Forlængelsen af 4 års reglen vil medføre en merudgift til arbejdsløshedsdagpenge på ca. 600 mill. kr. årligt. Tilbagevenden til 3 års reglen ville imidlertid have medført en merudgift til hjælp efter bistandsloven, som kan anslås til ca. 300 mill. kr. årligt. Nettoudgiften vil herefter blive på ca. 300 mill. kr.

Ved denne beregning er der ikke taget hensyn til, at der betales skat af arbejdsløshedsdagpenge, medens bistandsydelse er skattefri. Tages der hensyn hertil kan det anslås, at nettoudgiften bliver 100 mill. kr. årligt.

Ved udformningen af forslag til finanslov for april-december 1978 vil man under henholdsvis arbejdsministeriet og socialministeriet tage hensyn til de nævnte merudgifter respektive mindreudgifter.

Den særlige regel om, at langtidsledige, der ellers ville falde for 26 ugers reglen i 1978, bevarer retten til dagpenge indtil 1. januar 1979, vil medføre merudgifter til arbejdsløshedsdagpenge i kalenderåret 1978 på ca. 420 mill. kr. Også her er der imidlertid tale om, at forslaget medfører mindre udgifter til ydelser efter bistandsloven. Mindreudgiften kan anslås til ca. 210 mill. kr., således at nettoudgiften bliver ca. 210 mill. kr. Tages der hensyn til, at der svares skat af dagpengene, bliver nettoudgiften reduceret til ca. 70 mill. kr.

Forslaget har konsekvenser for byrdefordelingen mellem staten og kommunerne. Det kan anslås, at forslaget betyder en mindredgift for kommunerne i kalenderåret 1978 til bistandshjælp på ca. 105 mill. kr. Tages der hensyn til skattebetalingen, bliver mindredgiften/merindtægten for kommunerne på ca. 180 mill. kr.

*Bemærkninger til
lovforslagets enkelte bestemmelser.*

Til § 1.

Til nr. 1.

Der henvises til de almindelige bemærkninger under I.

Til nr. 2.

Bestemmelsen sigter på, at ingen ledige må miste retten til dagpenge i 1978, fordi de ikke har haft 26 ugers arbejde inden for de sidste 4 år. Lovens øvrige betingelser for ret til dagpenge skal være opfyldt ved hver dagpengeudbetaling.

Forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en jordreform.

Fræsæt den 15. november 1977 af *Mølgaard (DR)*, *Hjortlund Christensen (DR)*,
Alfred Hansen (DR), *Alice Hedegaard (DR)* og *Lis Starcke (DR)*.

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om en jordreform med følgende formål og efter de angivne retningslinjer:

Formål:

I. at sikre alles lige ret til de naturgivne og fællesskabte jordværdier, så arbejdsfrie gevinster ved besiddelse af jord ikke, som hidtil, kan påvirke fordelingen af indtægter og formuer i retning af øget ulighed,

II. at forhindre spekulation i jord og opustning af ejendomspriserne, der fremmer inflationen og vanskeliggør strukturtilpasning i erhvervslivet og på boligmarkedet,

III. at gøre investering i produktion mere fordelagtig og fjerne muligheden for pengeanbringelse i jord, så der bliver mere kapital fri til produktive investeringer, hvorved der sker et rentefald til gavn for beskæftigelsen,

IV. at medvirke til finansiering af samfundets udgifter ved, at der opkræves en løbende afgift (jordleje) for den plads og/eller produktionsmulighed, man beslaglægger, hvorved skattetrykket kan lettes,

V. at sikre enhver adgang til jord mod betaling af jordleje og

VI. at lette generationsskiftet i by og på land og ligestille generationerne i adgangen til og vilkårene for brugen af jorden.

Retningslinjer:

1. Enhver skal betale jordleje til samfundet for den jord (plads og/eller erhvervs- mulighed), vedkommende optager.

2. Dette gennemføres efter følgende principper:

a) Der betales jordleje af enhver stigning i jordens værdi fra og med den sidst foretagne vurdering, inden loven træder i kraft, konstateret ved efterfølgende vurderinger.

b) Af den ved den nævnte sidste vurdering før lovens ikrafttræden konstaterede jordværdi betales i det første år, efter at loven træder i kraft, 1/20 af den til denne vurdering svarende jordleje. Det næste år betales 2/20 heraf osv., indtil der efter 20 års forløb betales jordleje af hele jordværdien.

c) For nyetablerede med en betydelig rente- og afdragsbyrde kan der i forbindelse med reformens ikrafttræden etableres særlige overgangsordninger.

3. Grundlaget for beregningen af jordlejen må være realistiske vurderinger af jordværdien bestemt af jordens aktuelle anvendelsesmuligheder (bonitet, beliggenhed, ressourceværdier, anvendestilladelser i henhold til tinglysninger, landsbygge lov, byplan m. v.) og afhængigt af eventuel bygningsværdi på jorden. Vurderingen føres å jour ved årlige revisioner.

4. Jordlejen fastsættes til en procentsats svarende til den til enhver tid værende markedsrente. Til afløsning for denne procent-sats af den kapitaliserede jordværdi tilstræbes en overgang til en direkte fastsættelse af den årlige ydelse (jordleje).

5. Alle skøder, lejekontrakter og pantebrevne opdeles omgående i to dele, så jordværdier og bygningsværdier kommer til at fremtræde med hver sit dokument.

6. Kommunernes og amtskommunernes ret til påligning af grundskyld afvikles i takt med gennemførelsen af jordreformen. Tilsvarende afvikles kapitalvindingsskatten.

7. For visse sociale grupper (lavindkomstgrupper såsom pensionister m. fl.) gives der, som hidtil, ret til at udskyde betalingen af jordlejen mod offentlig prioritet i ejendommen.

8. Jordlejen opkræves af staten og anvendes til skattenedsættelse.

9. Brugsretten til jorden samt alle øvrige

rettigheder til ejendomme skal i øvrigt være sikrede og uopsigelige, som hidtil, således at alt, hvad der findes på ejendommene af erhvervsvirksomheder, bygninger, inventar, besætninger m. v. (arbejdsskabte værdier), forbliver privat ejendom. Skødehaveren skal således fortsat kunne overdrage sin ejendom ved arv eller salg.

10. Kun jordlejen af den jordværdi, der konstateres ved sidste vurdering før lovens ikrafttræden, fradrages ved indkomstskattensættelsen.

Bemærkninger til forslaget.

Generelle bemærkninger.

De enorme stigninger i priserne på Danmarks jord op gennem 1960'erne og 1970'erne har skabt

en voksende forståelse for, at en jordreform er nødvendig. Handelsværdien af Danmarks jord er ved de offentlige vurderinger opgjort således:

De samlede grundværdier (i mill. kr.) i de enkelte områder af landet i 1950-1977.

Vurdering år	Hovedstaden (København og Frederiksberg)	Københavns amtsskyldkredse	Frederiksborg og Roskilde amts skyldkredse	Sjælland i øvrigt	Bornholm	Lolland-Falster	Fyn	Jylland	Hele landet
10. vurd. 1950 ...	2.033	977	565	905	75	390	875	3.448	9.268
11. vurd. 1956 ...	2.907	1.558	757	1.139	96	484	1.116	4.447	12.504
12. vurd. 1960 ...	3.832	2.655	1.199	1.480	119	605	1.437	5.848	17.175
13. vurd. 1965 ...	7.309	8.864	5.154	3.443	211	984	2.813	12.300	41.078
14. vurd. 1969 ...	11.760	14.735	10.777	4.995	295	1.364	4.074	19.419	67.419
15. vurd. 1973 ...	11.971	20.694	17.865	8.929	483	2.476	6.573	34.493	103.484
16. vurd. 1977 ...	16.783	34.933	33.265	16.880	1.140	4.770	13.727	72.776	194.274

Den procentvise fordeling på landets hovedområder er således:

	Grundværdi		
	1950 pct.	1973 pct.	1977 pct.
Hovedstaden (København og Frederiksberg)	21,9	11,6	8,6
Københavns amtsskyldkredse	10,6	20,0	18,0
Frederiksborg-Roskilde amtsskyldkredse	6,1	17,2	17,1
Hovedstadsregionen i alt	38,6	48,8	43,7
Sjælland i øvrigt	9,8	8,6	8,7
Bornholm	0,8	0,5	0,6
Lolland-Falster	4,2	2,4	2,4
Fyn	9,4	6,4	7,1
Jylland	37,2	33,3	37,5
Hele landet	100,0	100,0	100,0

Udviklingen i grundværdierne for de vigtigste ejendomsgrupper i hele landet har været således:

Grundværdi i mill. kr.:		1-familie- huse	2- og 3- familiehuse	Større bo- lig- og/eller forr.-ejend.	Ejerlejl- ligheder	Sommerhuse på egen grund	Fabriks- og la- gerejend.	Landbrugs- ejd. bebyggede	Andre vurderinger	Samtlige vurderinger
Vurderings- tidspunkt										
10. vurd.	1950 ...	849	338	1.904	-	140	341	3.762	1.934	9.268
11. vurd.	1956 ...	1.420	426	2.672	-	230	538	4.674	2.544	12.504
12. vurd.	1960 ...	2.387	552	3.676	-	380	796	5.778	3.606	17.175
13. vurd.	1965 ...	7.882	1.175	8.216	-	1.370	2.048	9.780	10.601	41.078
14. vurd.	1969 ...	15.532	1.690	13.436	180	2.798	3.330	11.886	18.567	67.419
15. vurd.	1973 ...	28.548	2.064	16.203	1.000	5.460	4.233	19.982	25.982	103.484
16. vurd.	1977 ...	63.772	3.271	25.463	2.338	12.384	6.852	38.087	42.107	194.274

Den procentvise fordeling af grundværdierne på de vigtigste ejendomsgrupper var således:

	Grundværdi		
	1950 pct.	1973 pct.	1977 pct.
1-familiehuse	9,2	27,6	32,8
2- og 3-familiehuse	3,6	2,0	1,7
Større bolig- og/eller forretningsjendomme	20,5	15,6	13,1
Ejerlejligheder	-	1,0	1,2
Sommerhuse på egen grund	1,5	5,3	6,4
Fabriks- og lagerejendomme	3,7	4,1	3,5
Landbrugsejendomme, bebyggede	40,6	19,3	19,6
Andre vurderinger	20,9	25,1	21,7
Samtlige vurderinger	100,0	100,0	100,0

Grundværdierne for landet som helhed.

Grundværdierne er for landet som helhed steget til ca. det 21-dobbelte fra 1950 til 1977. Hovedstadsregionen under ét har haft den største stigning, nemlig til knap det 21-dobbelte, men ligesom for ejendomsværdiernes vedkommende meget ulige fordelt mellem regionens forskellige dele. I selve hovedstaden er grundværdierne i 1977 således kun fastsat til godt 8 gange så meget som i 1950, mens der i Københavns amt er sket en 36-dobling og i

Frederiksborg og Roskilde amter en stigning til ca. det 59-dobbelte. I Jylland er de samlede grundværdier i 1977 ca. 21 gange så store som i 1950, på Sjælland uden for hovedstadsregionen er der sket knap en 19-dobling, på Fyn ca. en 16-dobling, på Bornholm godt en 15-dobling og på Lolland-Falster godt en 12-dobling.

Grundprisudviklingen sammenlignet med andre prisudviklinger fremgår i øvrigt af nedenstående indeks:

År	Gennem- snitlig time- fortjeneste i håndværk og industri	Forbru- gerpriser	Bygge- omkost- ninger	Pris på 2000 m ² bygge- grund	En- familie- huse
1950	100	100	100	100	100
1956	148	130	133	138	126
1960	186	137	143	232	165
1965	302	178	198	558	307
1969	461	228	261	858	434
1973	760	301	365	1738	682
1975	1084	380	490	2469	852

Som det ses, har stigningen i jordpriserne været langt større end andre prisstigninger. Men værdistigningen er ikke sket ensartet på al jord. I byudviklingsområderne og i områder, der efterspørges til rekreative formål, har værdistigningerne været særlig store og givet anledning til en kraftig spekulation, der i sig selv har ført til en yderligere værdioppustning, der igen har smittet af på jordarealer, der allerede tidligere var blevet »taget ind« til mere intensiv udnyttelse (boligbyggeri, industriområder, sommerhusområder m. m.). Prisudviklingen på jord, der fortsat alene vil kunne anvendes som landbrugsjord, har i perioden i hovedsagen fulgt konjunkturerne for landbrugsproduktionen og de forventede udsving heri, herunder forventningerne til EF-medlemskabet.

Jorden er en naturgiven forudsætning for al menneskelig eksistens og produktion. Dens mængde er konstant og kan ikke forøges til imødekomme af en stigende efterspørgsel, således som det er tilfældet, når efterspørgslen stiger på producerbare produktionsfaktorer. En stigende efterspørgsel efter jord må derfor nødvendigvis følges af en stigning i prisen for jordens brug. Den omstændighed, at jorden er naturgiven, rejser såvel ud fra et etisk som ud fra et socialt synspunkt spørgsmålet om ejendomsretten til værdistigningerne på jorden.

Som helhed bliver Danmark ikke rigere, fordi Danmarks jord stiger i værdi. Men de, der ejer jorden, bliver rigere (og nogle af dem endog særdeles meget rigere), medens de, der må betale for at bruge jorden, bliver tilsvarende fattigere. Alle reale værdier skabes ved et produktivt samspil mellem arbejde og kapitalindsats, og jordens værdistigning er således udtryk for en omfordeling af værdier fra dem, der skaber værdierne ved arbejds- og kapitalindsats, til dem, der alene ejer jorden. Hverken ud fra noget etisk, ejendomsretligt eller socialt synspunkt lader denne omfordeling sig forsvare.

Når værdistigningerne på Danmarks jord siden 1960 både forholdsmæssigt og absolut har været så bemærkelsesværdig store, er forklaringen først og fremmest, at der i denne periode har været en meget betydelig produktionsstigning (velstands-fremgang), hvoraf altså en væsentlig del under de hidtil gældende vilkår for jordbesiddelse i Danmark gennem markedsmekanismen har kunnet omfordeles fra de værdiskabende arbejdere og kapital-ejere til jordejerner. Den almindelige inflationære udvikling, kapløbet mellem lønninger og priser, har uden tvivl forstærket jordværdistigningerne derved, at forringelsen af pengeværdierne har sti-

muleret efterspørgslen efter »værdiskret« jord. Omvendt indgår jordens brug jo som en ikke uvæsentlig produktionsomkostning, og det lader sig derfor næppe afvise, at den mere spekulationsbestemte værdioppustning af jorden tillige udgør en selvstændigt medvirkende årsag til inflationen.

Undertiden søges jordproblemet bagatelliseret med påstande om, at de beløb, der er tale om, er af underordnet betydning i den totale samfundsøkonomiske sammenhæng. Dette er ikke rigtigt. De senere års værdistigninger på Danmarks samlede jordareal har tilnærmelsesvis svaret til investeringerne i hele det private erhvervsliv i samme periode, og de samlede jordværdier udgør vel nu omkring halvdelen af værdien af det private erhvervslivs samlede produktionsanlæg (ekskl. jord). Jordejernes løbende indtægt ved værdistigning på deres jord har i de senere år ligget nær ved, hvad Danmarks dominerende erhverv, industrien, i samme periode totalt har udbetalt som løn for medarbejdernes samfundsnyttige arbejde. Det må derfor være klart, at der også ud fra et alment samfundsøkonomisk synspunkt er god grund til at søge en tilbundsgående løsning på jordproblemet.

Det er den skitserede reforms primære formål at ændre de hidtil gældende vilkår for jordbesiddelse, således at de samfundsskabte jordværdier unddrages spekulation og kommer hele befolkningen til gode, samtidig med at indkomstskattetryk- ket lettes og betydningsfulde inflationsårsager fjernes. Tillige tilstræbes at forbedre vilkårene for produktive investeringer og at lette generationsskiftet i by og på land gennem ligestilling af generationerne i adgangen til og vilkårene for den fremtidige brug af Danmarks jord.

Specielle bemærkninger til retningslinjerne i jordreformforlaget.

Ad 2.

Overgangen foreslås således, at der sondres mellem jordværdierne på starttidspunktet og de kommende værdistigninger. De førstnævnte inddrages over 20 år, de sidstnævnte efterhånden som de opstår. Derved forrykkes forholdene ikke for de nuværende jordejere, ligesom der foreslås særlige hensyn taget til nyetablerede med en betydelig rente- og afdragsbyrde. De nærmere enkeltheder fastsættes i loven.

Ad 3.

Jordvurderingerne skal som hidtil baseres på salgspriserne og med fradrag for forbedringer. Med de nu kendte, betydelige stigninger i jordpriserne

er årlige revisioner under alle omstændigheder nødvendige for at opnå realistiske vurderinger.

Ad 4.

For at undgå privat kapitalisering af jordværdistigningerne og i stedet sikre samfundsinddragelsen af disse må jordlejen fastsættes svarende til markedsrenten (den fulde jordrente) af jordværdistigningerne. Senest ved udløbet af den 20-årige overgangsperiode må der indføres en direkte fastsættelse af den årlige ydelse (jordleje).

Ad 8.

Det er vigtigt for den folkelige accept af reformen, at den skaber mulighed for skattenedsættelse. Forslagsstillerne er åbne over for, om dette skal ske ved nedsættelse af indkomstbeskatningen eller den indirekte beskatning.

Ad 9.

Den skitserede jordreform anfægter ikke i sig selv den private dispositionsret til jorden, og den overflødiggor derfor heller ikke sådanne generelle rådighedsindskrænkninger af hensyn til almenvellet, som også hidtil er anset for nødvendige for at sikre en god samfundsudvikling inden for ram-

merne af lands-, region- og egnsplaner. Derimod må det antages, at reformen vil give mulighed for at gennemføre en friere og mere åben debat om disse planer og den ønskelige udvikling uden alvorlige økonomiske konsekvenser, når beslutningerne skal træffes og realiseres. Efter reformen vil en planlagt udvikling nemlig ikke kunne resultere i store jordprisstigninger og tilsvarende erstatningskrav.

Det hvilende lovforslag om kommuners ret til at ekspropriere til byudviklingsformål bør gennemføres. Erstatning bør alene gives i forhold til hidtidig anvendelse, ikke efter tabt spekulationsmulighed.

Ad 10.

Den kommunale og amtskommunale grundskyld har hidtil været fradragsberettiget ved fastsættelsen af indkomstkatten. Da jordlejebetalingen skal erstatte denne grundskyld, indrømmes der ifølge forslaget en tilsvarende fradragsret for den jordværdi, der er konstateret ved den sidste vurdering før lovens ikrafttræden, hvorimod jordlejen af senere jordværdistigninger ikke gøres fradragsberettiget. Forslagsstillerne er i øvrigt åbne over for, om fradraget som hidtil skal ske ved beregningen af den skattepligtige indkomst, eller om det i stedet skal ske gennem nedslag i den pålignede skat.